

# Sluttrapport

ARBEIDSSEMINAR: ØKT VERDI OG ØKT UTNYTTELSE AV  
RESTRÅSTOFF



## Arbeidsseminar: Økt verdi og økt utnyttelse av restråstoff

### 1. Sammendrag

Arbeidsseminaret Økt verdi og økt utnyttelse av restråstoff ble arrangert på Øksnes rådhus, Myre, 14. februar 2018. Seminaret samlet rundt 80 deltakere. Deltakerne representerte hvitfiskbedrifter, bedrifter som driver med produksjon og videreforedling av restråstoff, ulike FoU- og finansieringsmiljøer, samt representanter for politikk og offentlig forvaltning.

Seminaret var presentert og markedsført bredt, gjennom FHF's og Fiskeriparkens kanaler, og også gjennom klyngen Arena Torsk. Målet med seminaret var å sette søkelys på produksjon og verdiskaping hvor restråstoff i hovedsak fra hvitfisk er råstoffgrunnlaget, og ikke minst de mulighetene for ytterligere økt verdiskaping som finnes. Seminaret ble gjennomført som en workshop over en dag, hvor ulike temaer ble presentert og drøftet.

Seminaret anses som vellykket, både i forhold til deltakelse, og faglig innhold. Det er gitt gode tilbakemeldinger fra seminaret, og kontakter som ble etablert gjennom seminaret, har resultert i konkrete samarbeidsprosjekter.

### 2. Innledning

- Bakgrunn for workshopen var at man ønsket å presentere et utvalg av prosjekter og bedrifter som er kommet langt med å utnytte restråstoff fra hvitfisk. På workshopen ble det presentert resultater fra noen utvalgte FHF-prosjekter innenfor restråstoff. I tillegg andre aktuelle FoU-prosjekter samt resultater fra arbeid med restråstoff i bedrifter og rederi. Foredragsholderne representerte produksjonsbedrifter (nasjonale og internasjonale bedrifter), FoU- miljøer som SINTEF og Nofima, Møreforskning og en representant fra University of Iceland.

- **Prosjektets omfang**

Arbeidsseminaret ble arrangert som en Workshop – over en dag. Møtested var Øksnes rådhus på Myre.

Seminaret samlet i alt 78 deltakere.

- **Prosjektorganisering**

Prosjektgruppen bestod av Viggo Johnsen Fiskeriparken AS, Frank Jakobsen FHF, Rita Naustvik Maråk FHF, Daniel Sowe Fiskeriparken AS og Anette Davidsen Fiskeriparken AS.

Prosjektleder Viggo Johnsen Fiskeriparken AS

### 3. Problemstilling og formål

- Arbeidsseminaret har uten tvil bidratt til å formidle kunnskap og muligheter for verdiskaping på restråstoff fra hvitfisk. I forkant og under seminaret fikk vi flere henvendelser fra bedrifter (deltakere) som ønsket at Fiskeriparken AS skulle avtale besøk på lokale bedrifter, både i Øksnes og ellers i Vesterålen. Vi vet også at lokale bedrifter har avtalt møter og besøk hos produsenter og utviklingsmiljøer, blant annet på Møre. Dette viser at seminaret har bidratt som en viktig møteplass mellom aktører og miljøer som arbeider med restråstoff fra hvitfisk. Dette vil utvilsomt stimulere til nye utviklingsprosjekt, og gi grunnlag for å etablere samarbeidsløsninger mellom aktører innen tradisjonell hvitfiskproduksjon og også aktører som driver produksjon og foredling av restråstoff. Workshopen ble også en viktig arene for etablering av samarbeid mellom FoU og aktører innen produksjon av hvitfisk og restråstoff. Gode samarbeidsløsninger og relasjoner mellom ulike aktører er et viktig grunnlag for økt verdiskaping og mulighet for etablering av nye arbeidsplasser basert på restråstoff fra hvitfisk.
- Målet med seminaret var å vise potensialet i økt verdi og utnyttelse av restråstoff fra hvitfisk, og på den måten stimulere til økt utnyttelse av restråstoff og økt verdiskaping.

### 4. Prosjektgjennomføring

- Arbeidsseminaret ble gjennomført som en workshop over en dag. Innledningsvis redegjorde FHF (Rita Naustvik Maråk) for bakgrunnen for seminaret, og de målsetninger man har satt seg i forhold til kunnskapsformidling og kompetanseheving. Det ble videre orientert om FHF's satsing på prosjekter rettet inn mot økt utnyttelse av restråstoff fra hvitfisk. Foredragsholdere fra produksjonsbedriftene og FoU-miljøene presenterte deretter sine prosjekter. Etter hvert foredrag var det anledning til å stille spørsmål til foredragsholderne, og komme med innspill. Arbeidsseminaret ble avsluttet med ei oppsummering, hvor det også ble gitt tilbakemeldinger og innspill.

### 5. Oppnådde resultater, diskusjon og konklusjon

- Arbeidsseminaret har bidratt til kunnskapsformidling om restråstoff fra hvitfisk, og hvilke muligheter som finnes til økt utnyttelse og bearbeiding. Tradisjonelt har man i Norge utnyttet hoder, lever og rogn fra hvitfisk som egne produkter. Det øvrige av restråstoffet (fra torsk) som melke og slo (mager og tarm) har som regel blitt produsert til dyrefôr eller ensilasje. I begrenset grad har melke (isselje) og mager blitt produsert til humant konsum. Mange av foredragene viste at potensialet for økt bearbeiding og verdiskaping fra restråstoff er stort, spesielt innen helsekost, kosmetikk og annen ingrediensindustri. Dette gjelder også produkter fra restråstoff fra hvitfiskproduksjon, slik som rygger fra saltfisk og filet, skinn og cuts.

- Råstoffgrunlaget for restråstoff var om lag 890.000 tonn i 2015 og 914.000 tonn restråstoff i 2016
- Omtrent 76 % av restråstoffet (678.000 tonn) ble utnyttet i 2015, og om lag 75 % (689.000 tonn) ble utnyttet i 2016
- Restråstoffet anvendes som ingredienser inn i fôr til fisk, husdyr, pelsdyr og kjæledyr eller som produkter til humant konsum
- I 2015 og 2016 ble i størrelsesorden 210–230.000 tonn restråstoff, hovedsakelig fra hvitfisksektoren, ikke utnyttet
- Vurdering/drøfting av mulighetene for videre anvendelse av resultater fra prosjektet (implementering)

Tilbakemeldingene underveis på seminaret, og i etterkant har vært udelt positive. Det er knyttet samarbeidsrelasjoner mellom ulike bedrifter og mellom bedrifter og ulike forskningsmiljøer. Den kunnskapen som er formidlet, vil trolig flere bedrifter utnytte, og dette kan bidra til nye samarbeidsrelasjoner og konkrete prosjekter.

## 5. Hovedfunn

- Stort potensiale for økt tilgang på restråstoff fra hvitfisk (havfiskeflåten)
- Stort potensiale for økt verdiskaping (økt utnyttelse, nye produkter og markeder)
- Samarbeid mellom aktører og mellom aktører og FoU viktig for å øke innovasjon og bidra til etablering og bearbeiding
- Viktig å kjenne markedet, og produsere produkter markedet etterspør
- Kvalitet avgjørende for å lykkes i et marked (kvalitet gir økt pris og lønnsomhet)
- Fra masseproduksjon til nisjeproduksjon

## 6. Leveranser

- 10.02.2018 Program med foredragsholdere
- 12.02.2018 Deltakerliste
- 19.02.2018 Presentasjoner
- 30.03.2018 Administrativ sluttrapport i tråd med FHF's retningslinjer
- 30.03.2018 Faglig sluttrapport i tråd med FHF's retningslinjer

18.04.18

April 2018 Viggo Johnsen

